

Kutasd a múltad! I. A 21. századi levéltárak

*Pilisszentiván
2026. április 16.*

Schramek László
schramek.laszlo@mnl.gov.hu

Milyen forrásokból ismerhető meg a múlt?

Régészeti leletek (életmód, háborúk...)

Sajtó (interjúk, dokumentumfilmek, újságok politika, közélet)

Iparművészeti emlékek (életmód)

Szépművészet (festmények, szobrok...)

- **Építmények** (templomok, piramisok, paloták stb.)
- **Szépirodalom** (pl. ó- és középkori krónikák stb.)
- **Hivatalos és magániratok**

Milyen forrásokból ismerhető meg a múlt?

Múzeum

Képzőművészeti,
Ipari alkotások
Régészeti leletek

Könyvtár

Szépirodalmi alkotások
Sajtó

Levéltár

Hivatalos és
magániratok

A levéltárak története

I. Ókor: mezopotámiai agyagtáblák, Róma szenátusi levéltára mind elpusztult.

II. Középkor: királyi, kolostori, püspöki és városi archívumok

III. Mai levéltárak alapítása a 18. század

A levéltárak fajtái

Közlevéltárak

Területi levéltárak: országos intézmények iratai az Országos Levéltárban, a budapesti iratok Budapest Főváros Levéltárában, Pilisszentiván iratai Pest Vármegyei Levéltárban

Szaklevéltárak: Hadtörténelmi-, Vízügyi, Állambiztonsági

Magánlevéltárak

Egyházi levéltára

Magyar Nemzeti Levéltár

- Országos Levéltár
- 1723. évi XLV. tc.
- Épülete 101 éves, az intézményről [film](#) készült

Magyar Nemzeti Levéltár

- Vármegyei levéltárak: 1723. évi LXXIII. tc. és 1729. évi XXV. tc.

A Magyar Nemzeti Levéltár tagintézményei

- Országos Levéltár (MNL OL központ)
- Bács-Kiskun Vármegyei Levéltár
- Baranya Vármegyei Levéltár
- Békés Vármegyei Levéltár
- Borsod-Abaúj-Zemplén Vármegyei Levéltár
- Csongrád-Csanád Vármegyei Levéltár
- Fejér Vármegyei Levéltár
- Győr-Moson-Sopron Vármegye Győri Levéltára
- Győr-Moson-Sopron Vármegye Soproni Levéltára
- Hajdú-Bihar Vármegyei Levéltár
- Heves Vármegyei Levéltár
- Jász-Nagykun-Szolnok Vármegyei Levéltár
- Komárom-Esztergom Vármegyei Levéltár
- Nógrád Vármegyei Levéltár
- Pest Vármegyei Levéltár
- Somogy Vármegyei Levéltár
- Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegyei Levéltár
- Tolna Vármegyei Levéltár
- Vas Vármegyei Levéltár
- Veszprém Vármegyei Levéltár
- Zala Vármegyei Levéltár

Teljesek-e a levéltárak? Azaz minden irat levéltárba kerül-e?

- Jogszabályok rendelkeznek az iratok levéltárba adásáról vagy megsemmisítéséről
- Háborúk (Török hódoltság, II. Világháború, 1956).
- Elemi csapások (Köln 2009, Ráday Levéltár 2021)

További iratokra leselkedő veszélyek

- Biológiai kártevők:
Egérpusztítás
Rovarok (ld.
Pannonhalma)
Penész

További iratokra leselkedő veszélyek

- Biológiai kártevők:
Rovarok: Ezüstös
pikkelyke (ld.
Pannonhalma)
Penész

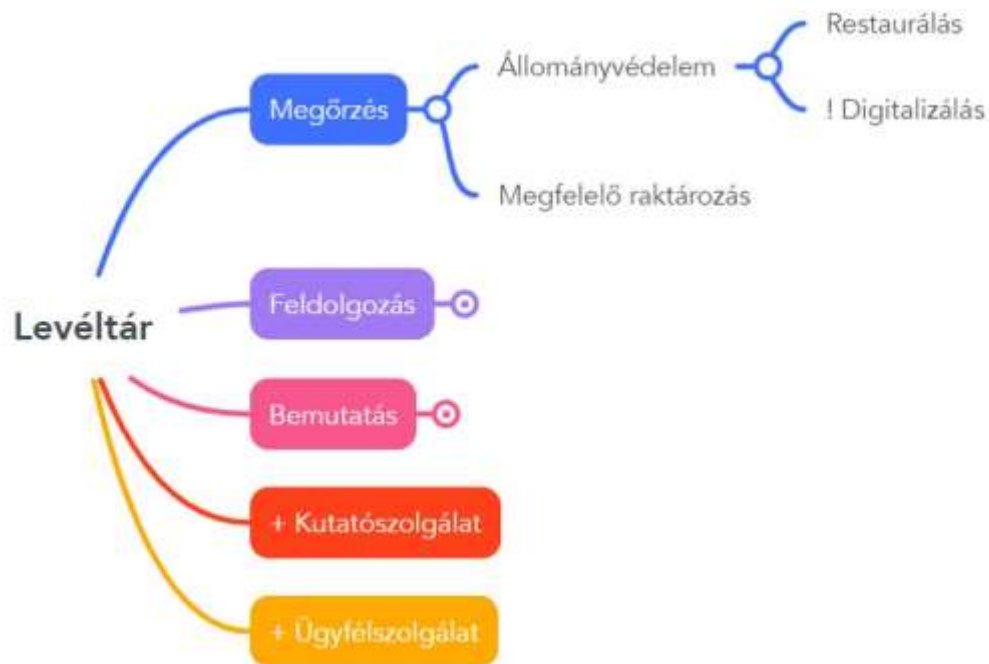
További iratokra leselkedő veszélyek

- Biológiai kártevők:
Penész

Levéltárak mai feladatai

- Az állományába került iratanyag megőrzése
- Az iratállomány gyarapítása a történeti és maradandó értékű iratok átvételével (Pl. Pilisszentiván 1990 előtti iratait őrizzük)
- A begyűjtött dokumentumok rendezése
- Az iratanyag tudományos feldolgozása (forráskiadvány és történeti kutatás)
- Kutatószolgálat működtetése
- Ügyfélszolgálat működtetése: hiteles másolat kiadása a jogosultak részére
- Közművelődési, levéltárpedagógiai foglalkozások megtartása.

Kutatószolgálat

- Személyes adatokat tartalmazó iratok nagy mennyisége miatt hosszú előkészítési idő:
- Személyes adatok védelme: haláltól számított 30, amennyiben ez nem ismert a születéstől számított 90, ha ez sem ismert a dokumentum keletkezésétől számított 60 év. Az anyakönyvekre más szabályok vonatkoznak.

Állami anyakönyvek kutatása

Védelmi idő	2024. Május 23-ig	2024. Május 24-től
Halotti anyakönyv	30 év	30 év
Születési anyakönyv	130 év	110 év
Házassági	75/86 év	86 év

A védelmi idő a kötetek lezárásától számít. Ha több év anyaga szerepel egy kötetben, akkor a legutolsó évtől indul.

A különleges személyes adatok az érintett halála után csak 60 évvel lesznek megismerhetők. Felekezeti hovatartozás (1952 előtti bejegyzéseknél, halál oka 1980-ig szerepel)

Ügyfélszolgálat

- Állampolgárok, gazdasági társaságok, önkormányzati és állami társhatóságok részére ad ki hiteles másolatot.
- Elérés: postai úton vagy személyesen (1097, Budapest Vágóhíd u. 7.) magyarorszag.hu Hivatali kapu: 666363198
E-mail nem hiteles csatorna! A megkereső személy nem azonosított.

The screenshot displays the homepage of the Hungarian National Archives website (magyarorszag.hu). The page features a search bar at the top right, a navigation menu on the left, and a main content area with news and service highlights.

Navigation Menu (Left):

- BEJELENTÉSEK
- CSALÁS
- OKTATÁS, NUTATÁS
- EMÉSZTŐRŐGY
- PÉNZÜGY
- JUTTATÁS, SZÉLY NYUGDÍJ
- ÉLT MARYARDISZÁGOM
- UFÁZÁS KÜLFÖLÖRE
- VÁLLALKODÁS
- TULAJDON
- OKMÁNYOK
- KÖZIGAZGATÁS, JÖR
- MEZŐGAZDASÁG, KÖRNYEZETVÉDELME
- VÁLASZTÁS
- KÖZÖSEMI SZOLGÁLTATÓK
- BÍRÓSÁG
- ÖNKORMÁNYZAT
- ÖSSZES ÜGYÍRÁS

Main Content Area:

- Hírek (News):**
 - Kormányzati Adatközpont:** Új Kormányzati Adatközponttal felváltották a közigazgatás modernizálása.
 - Magyarorszag.hu biztonságos online ügyintézéshez korszerű bejelentkezési szolgáltatásokat.**
 - Egyeztetően és gyorsan intézhető a járművek eladásahez kapcsolódó adminisztráció.**
 - Az elvesztett okmányok már elektronikusán is pótolhatók a magyarorszag.hu oldalon.**
 - Már a nyaradójai kapcsolatos lemondásokról is intézhető az online.**
 - Acsonnál, orvosi értékpapírterelés-nyitás a Magyar Államkincstárban.**
- Kiemelt (Highlighted):**
 - IFAPK szolgáltatás
 - Személyi engedély beszerzése
 - Tajkiosztás kábeli hálóközpont elosztó pontoknál
 - Időpontfoglalás kormányablakba, eKormányablakba
 - ESZT - ELEKTRONIKUS EGÉSZSÉGÜGYI SZOLGÁLTATÁSI TER
 - Nyílt ügyfélpárti szolgáltatások
 - Árnyékos Államkincstár szolgáltatás
 - Lakcímbeküldetés
 - Adatgyűjtés a jármű Szolgáltatási Platformon
 - e-Bejelentési regisztráció

COOKIE - SÜTÍKEZELÉS

A SZÉP ÉRTÉKES KÖZÖSSÉGI SZOLGÁLTATÁSOK, FELTÉTEL AZ ONLINE SZOLGÁLTATÁSOK HASZNÁLATÁRA. A SZÉP ÉRTÉKES KÖZÖSSÉGI SZOLGÁLTATÁSOK HASZNÁLATÁRA SZÜKSÉGES A SZÉP ÉRTÉKES KÖZÖSSÉGI SZOLGÁLTATÁSOK HASZNÁLATÁRA SZÜKSÉGES A SZÉP ÉRTÉKES KÖZÖSSÉGI SZOLGÁLTATÁSOK HASZNÁLATÁRA.

ELFOGADOM

Közművelődés

- Ismeretterjesztő előadások tartása
- (Fő)iskolai, egyetemi csoportok fogadása
- Hetedíziglen családkutatást támogató projekt (2019–2022)
- Petőfi kulturális programsorozat (2023–2026)

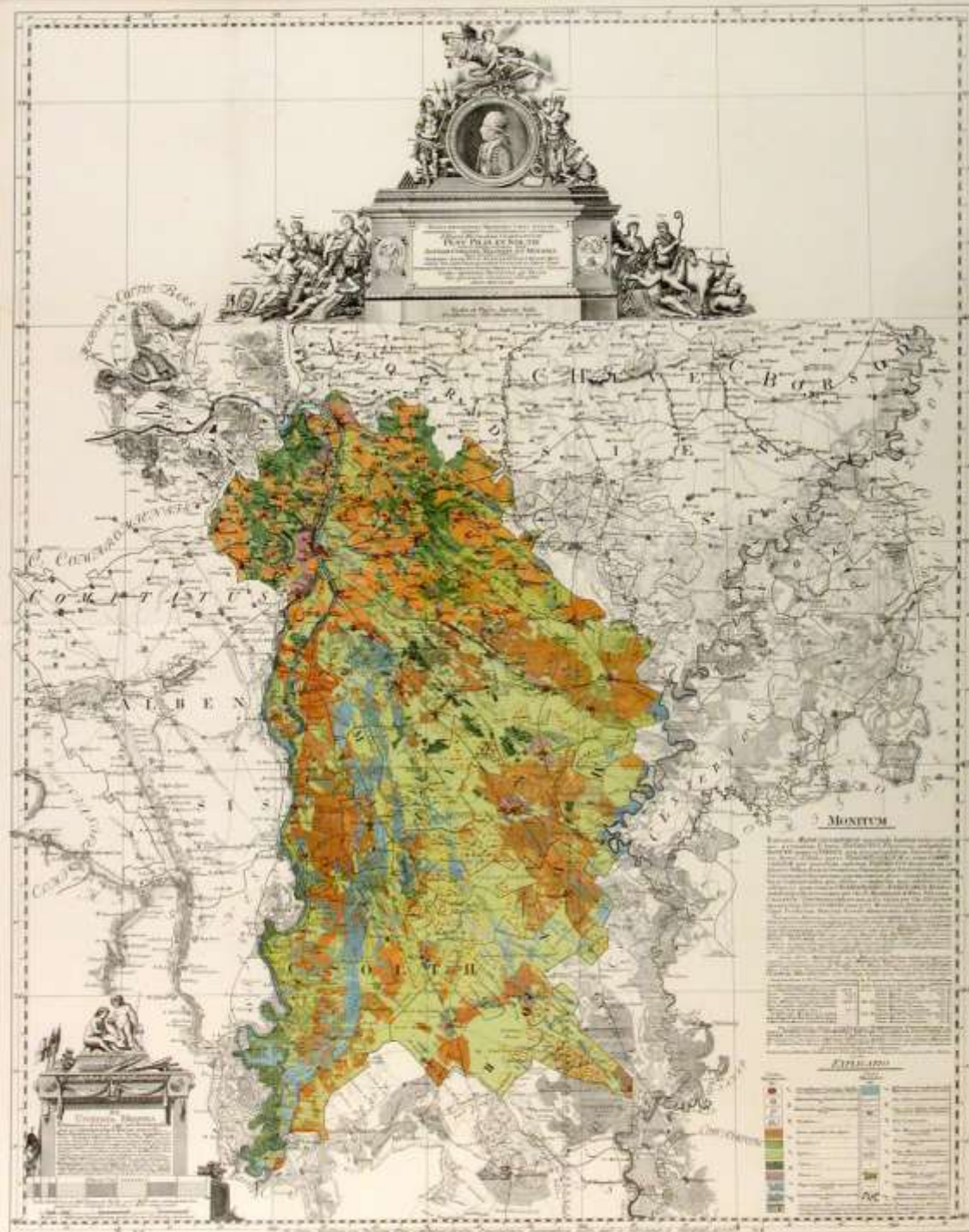
A levéltár kincsei

II. András 1229. évi adománylevele Osl comes részére, amelyben egy Sopron megyei birtokot adományoz el.

Hunyadi Mátyás Jenői Péternek tiszai rév létesítését engedélyező oklevele 1469-ből.

Pest-Pilis-Solt
megye
térképe a
Kiskun
kerületekkel
1795-ből

Tabla tudósításai az 1848-49. évi honvédek listájáról. A lista a Pest városi főpolgármesteri hivatalban van.

1. sor	1. sor	1. sor	1. sor	1. sor	1. sor	1. sor	1. sor	1. sor	1. sor
2. sor	2. sor	2. sor	2. sor	2. sor	2. sor	2. sor	2. sor	2. sor	2. sor
3. sor	3. sor	3. sor	3. sor	3. sor	3. sor	3. sor	3. sor	3. sor	3. sor
4. sor	4. sor	4. sor	4. sor	4. sor	4. sor	4. sor	4. sor	4. sor	4. sor
5. sor	5. sor	5. sor	5. sor	5. sor	5. sor	5. sor	5. sor	5. sor	5. sor
6. sor	6. sor	6. sor	6. sor	6. sor	6. sor	6. sor	6. sor	6. sor	6. sor
7. sor	7. sor	7. sor	7. sor	7. sor	7. sor	7. sor	7. sor	7. sor	7. sor
8. sor	8. sor	8. sor	8. sor	8. sor	8. sor	8. sor	8. sor	8. sor	8. sor
9. sor	9. sor	9. sor	9. sor	9. sor	9. sor	9. sor	9. sor	9. sor	9. sor
10. sor	10. sor	10. sor	10. sor	10. sor	10. sor	10. sor	10. sor	10. sor	10. sor

Honvédlista 1848/49-ből

RAKTÁRAK:
LINZ, BRÜNN,
BUCAREST, MILANO,
NÁPOLY, GENOVA,
RÓMA,
NAGYVARAD.

RAKTÁRAK:
BÉCS, BUDAPEST,
PRÁGA, GRÁZ,
LEMBERG,
INNSBRUCK,
SZEGED, DEBRECZEN.

FŐÜZLET:
V. GIZELLA-TÉR 1. SZÁM.
TELEFON-SZÁM: 37-88.

HAAS FÜLÖP ÉS FIAI

FIÓK-ÜZLET:
IV. KOSSUTH-LAJOS-UTCA 20. sz.
TELEFON-SZÁM: 918.

Budapest, 1908. szept. 14. é.

*Tránla Nagyságos
Lajos Halmai úraszéki elnök
urnak*

Nagy raktár bel- és külföldi TAPÉTAKBAN.

FÜZTENDŐ PERELENDŐ BUDAPESTEN

KORONA-ÉRTÉK
EGYSÉGEK ÖSSZE

*Az elnöki plombába
1 db. varrott panygy varva
és megve*

K 11050

Kiállított

*A megrendelést mint vásárlást igazolom.
Kalkulációt nem nyújtottam be.*

*Opplung Kir. mérnök
ep. elnök*

Magyar Levél

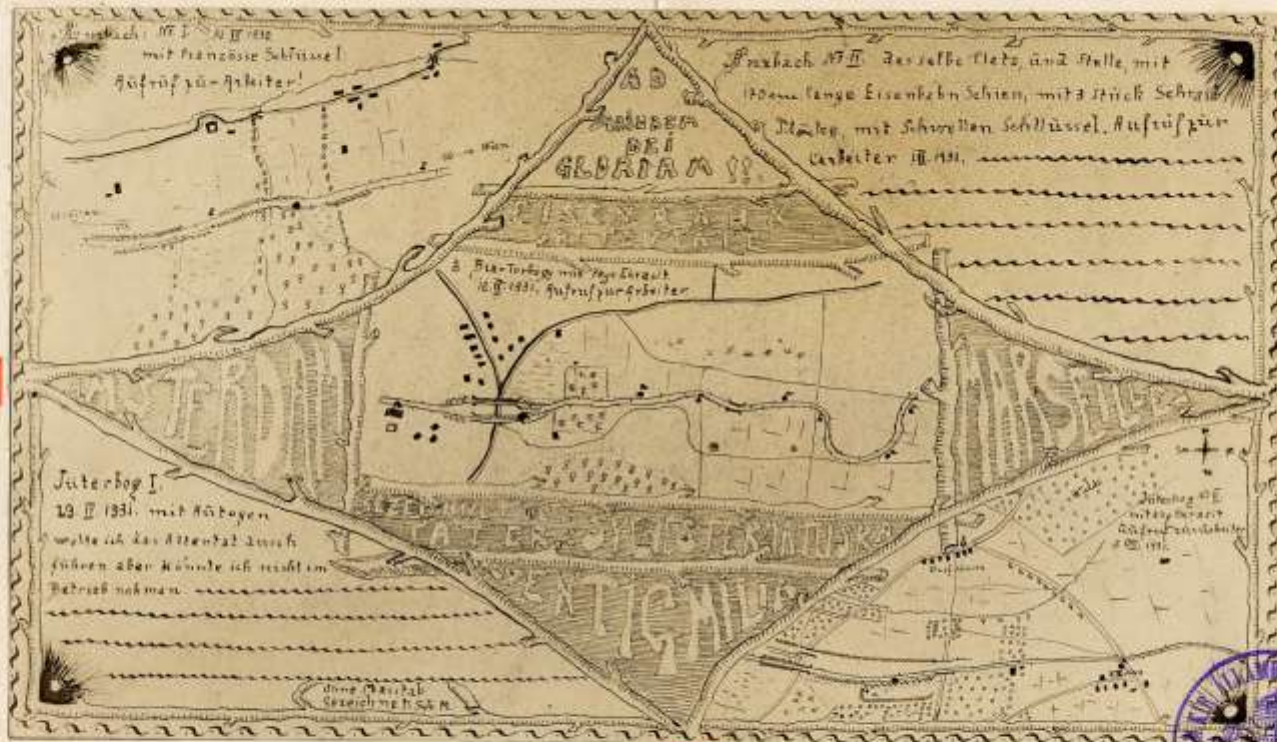
Magyar Kir. postaszolgálati hivatal Budapesti központi postahivatala

3173

A. 1

M.

Matuska összerajzoló rajzon az általa
végrehajtott és a jövőben végrehajlani
szándékolt merényletekről.

Für die Abgabe an
Adami Leóváros!

Post magra! Levélár

Nagykőrös város Nemzeti Bizottsága az ifjúság és a dolgozó nép kívánságára az alábbi javaslatot terjeszti az ideiglenes Nemzeti Kormány elé.

- 1./ A Szovjet csapatok azonnal vonuljanak ki az ország területéről.
- 2./ Az orosznyelv kötelező oktatása szűnjék meg.
- 3./ Független Magyarországot akarunk a legszélesebb nemzeti nép-akarat érvényre juttatásával.
- 4./ Titkos és szabad választást akarunk több párt részvételével új nemzetgyűlési képviselők választásával. Teljes szólás és sajtószabadságot.
- 5./ A Magyar függetlenség kifejezésére követeljük a Kossuth címer visszaállítását.
- 6./ Követeljük a teljes vallásszabadságot, a vallásoktatás visszaállítását úgy, hogy ezt ne csak látszólagosan biztosítsák.
- 7./ A nemzeti Forradalom eseményeivel kapcsolatban követeljük az általános amnesztiát.

Nagykőrös város Nemzeti Bizottsága.

1956. X. 28.

A GÖDÖLLŐI ELLENZÉKI KLUB és
az ISASZEGI ÁPRILIS 6. KÖR

vendége
MARK PALMER ÚR

AZ

AMERIKAI
EGYESÜLT ÁLLAMOK
BUDAPESTI
NAGYKÖVETE

ELŐADÁST TART

1989. SZEPTEMBER 29-én 18 órakor

a GÖDÖLLŐI MŰVELŐDÉSI HÁZBAN.

MINDEN HONFITÁRSUNKAT

TISZTELETTEL VÁRUNK!

Gödöllői Ellenzéki Klub
Isaszegi Április 6. Kör

Régi dokumentumok az új technológiai környezetben

- A levéltárak legérdekesebb, legértékesebb dokumentumai már online elérhetőek.
- A hazai közgyűjtemények által publikált kiadványok ingyenesen olvashatók kereshetőek.
- Az egykori napi sajtó ugyancsak kutatható a világhálón térítés ellenében.

Levéltári adatbázisok használata

- Weblap cím: adatbazisokonline.mnl.gov.hu
- adatbázis választás
 - 1) Kiemelt témák alapján
 - 2) ABC rendbe szedve az adatbázisok. Az elnevezések sokszor megtévesztőek érdemes a kereső funkciót használni
 - 3) Minden adatbázisnál jobb felső sarokban információ ad leírást az adatbázis használatáról

The screenshot shows the website's interface. At the top, there is a navigation bar with a search bar and a menu. The search bar contains the text "Írd be a keresőszót!" and a search icon. Below the search bar, there is a large banner image with the text "Fedezz fel 5.382.119 szöveges oldalt, képi és hanganyagot." Below the banner, there are several category buttons: "Minisztertanácsi jegyzőkönyvek 1965-1979", "HDP Hadifegyver tized", and "Roma kutatói gyűjtemények". The main content area features three featured items: "Családtörténet", "Középkori gyűjtemény", and "Szovjetunióba elhurcoltak". The "Szovjetunióba elhurcoltak" item is highlighted with a red box. To the right, there is a section titled "Népszerű kategóriák" with sub-sections like "Mikrofilmezett anyakönyvek" and "Nemesi családok iratai". The bottom of the page shows a Windows taskbar with various application icons and the system clock.

Adatbázisválasztás példa:
Középkori gyűjtemény - középkori címereslevelek
Hunyadi János címeres levele

Minisztertanácsi jegyzőkönyvek

- Ultimátum Szerbiának 1914
- Teleki Pál öngyilkossága 1941

Csendőrkartonok

- Az adatbázis elérhető [itt](#)
- <https://adatbazisokonline.mnl.gov.hu/adatbazis/magyar-kiralyi-belugyminiszterium-allamrendeszeti-kartotekrendszer-csendorkartonok>

Pl.: Móricz Zsigmond, Csermanek (Kádár)
János

- Szovjet táborok magyar foglyai
Ca. 682 000 személy: pl. Ferencsik Sándor
- Szovjet fogságban meghaltak
Ca: 66 000 elhunyt
- Szovjetunióból hazatértek
- Ca 152 000 név
- Hősi halottak (katonahőseink)

Pártiratok

- 1) Vezető testületi jegyzőkönyvek
Kádár János beszédjei
- 2) Mozgalmi dalok

Adatbázisok használata II

- Hungaricana
 - [Közgyűjtemények kiadványai](#)
 - [Iratok](#)
 - Pl.: Fogolytörzskönyvek
- Térképek:
 - 1) [Levéltári térképek](#)
 - 2) [Európa történeti térképei](#)
- [Légifotók Magyarországról](#)
- [Filmhíradók online](#)

Adatbázisok használata III

- Arcanum kézikönyvtár
- Polgári kori egyesületek
- Magyarország katonai birtokba vétele

- Köszönöm a figyelmet!